

Poznań, 18 marca 2022 roku

Niefinansowanie publikacji w czasopismach MDPI z puli prorektora na wsparcie badań naukowych

Szanowni Państwo,

Każdy pracownik będący nauczycielem akademickim ma obowiązek publikowania wyników swoich badań i sam niezależnie podejmuje decyzję o tym, gdzie będzie publikować. Z formalnego punktu widzenia nie ma podstaw by zabronić publikowania artykułów w czasopismach wydawanych przez Multidisciplinary Digital Publishing Institute (MDPI), w materiałach konferencyjnych International Business Information Management Association (IBIMA) czy w czasopismach znajdujących się na liście 400 potencjalnie drapieżnych opublikowanej przez Forum Akademickie 4/2021.

Inną kwestią jest nagradzanie osiągnięć uzyskanych w wyniku publikacji w czasopismach noszących znamiona „drapieżności”, ich finansowania czy uwzględniania w ocenie osiągnięć stanowiących podstawę awansu naukowego. Podejmując decyzję o niefinansowaniu takich publikacji z funduszu wsparcia badań naukowych na UEP kieruję się przesłankami wynikającymi z zasad etyki zawartych w Kodeksie Etyki Pracownika Naukowego (PAN uchwała nr 10/2012) czy w Kodeksie Dobrych Praktyk w Szkołach Wyższych (KRASP 2007) oraz przestrzeganiem zasad dyscypliny finansów publicznych. Ponadto pragnę zwrócić uwagę na szereg zagadnień.

1. **Początek kolejnego okresu ewaluacji** sprzyja podjęciu dyskusji w zakresie przestrzegania dobrych praktyk i niepublikowania wyników badań naukowych w czasopismach, które nie przestrzegają zasad rzetelnego procesu wydawniczego.

Dyskusję taką podjęto już na innych prestiżowych uczelniach. Wymienić tutaj można tekst profesorów M. Brzozy-Brzeziny, M. Kolasy i K. Makarskiego, jaki pod znamienym tytułem „Punktacja, Parametryzacja, Patologia” ukazał się w Gazecie SGH, Życie uczelni¹. Autorzy uważają, że **SGH powinna odgrywać wiodącą rolę w procesie minimalizacji skutków patologii i być przykładem dla innych uczelni.** Postulują podjęcie pięciu kroków: (i) zmianę **zasad nagradzania** za publikacje i wewnętrznej oceny pracowników, (ii) akcję **edukacyjną** na uczelni, (iii) **finansowanie ze środków uczelni** opłat wyłącznie w czasopismach z listy **AJG**, (iv) zgłoszenie problemu **do ministerstwa** i (v) wypracowanie **wspólnej strategii z innymi uczelniami ekonomicznymi.**

Innym przykładem promującym dobre praktyki publikacyjne jest tekst prof. D. Jemielińskiego z Akademii Leona Koźmińskiego².

2. **Wątpliwości odnośnie do wydawnictwa MDPI** są przedmiotem dyskusji w artykułach na łamach czasopism naukowych zajmujących się oceną czasopism i ewaluacją badań³.

¹ Brzoza-Brzezina M., Kolasa M., Makarski K., (2022), PPP: Punktacja, Parametryzacja, Patologia, Gazeta SGH Życie uczelni, 1 (365) 2022, <https://gazeta.sgh.waw.pl/meritum/ppp-punktacja-parametryzacja-patologia>.

² Jemieliński D. Jak publikować w dobrych czasopismach naukowych? <https://jemielniak.medium.com/jak-publikowa%C4%87-w-dobrych-czasopismach-naukowych-dd22c38036d>.

³ M. Ángeles Oviedo-García, Journal citation reports and the definition of a predatory journal: The case of the Multidisciplinary Digital Publishing Institute (MDPI), Research Evaluation, Volume 30, Issue 3, July 2021, Pages

3. Podobne głosy pojawiają się także w odniesieniu do innego wydawcy, **PloS One**⁴. Tytuł ten ma IF, ale charakteryzuje się specyficznym "modelem biznesowym". Czasopismu zarzuca się, że proces recenzji odbiega od standardowego. Tytuł ten był nawet na liście drapieżnych czasopism, ale został usunięty.
4. **Postrzeganie** czasopism wydawanych przez MDPI wśród cenionych ośrodków naukowych **nie jest pozytywne**. Ośrodki te nie zabraniają publikowania w czasopismach MDPI, ale naukowcy dbający o etykę i postrzeganie swojego dorobku nie składają tam swoich artykułów.

Doświadczenie takie przekazują osoby biorące udział w prestiżowych projektach naukowych. Ich uczestnicy są zobowiązani zasadami konkursu do upowszechniania wyników swoich osiągnięć, zastrzegają jednak, że nie będą ich publikować w czasopismach MDPI.

Podobne zwyczaje zaczynają się kształtować także w Polsce. Przykładem jest coraz powszechniejsza praktyka oceny wniosków w NCN, czy trwający aktualnie pierwszy konkurs na Międzyuczelniane Granty Badawcze publicznych uczelni ekonomicznych.

5. Poważne niebezpieczeństwo wiąże się z **przygotowywaniem prac awansowych**, doktorskich i habilitacyjnych, na podstawie zbioru (doktorat) czy cyklu (habilitacja) powiązanych tematycznie artykułów opublikowanych w czasopismach stosujących nierzetelne praktyki. Procedura taka prowadzi do upadku nauki.

Przykładem dobrych praktyk w tym zakresie są decyzje rady dyscypliny ekonomia i finanse na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego, które nie dopuszczają do wyróżnienia prac autorów publikujących swoje osiągnięcia w czasopismach MDPI.

6. Bardzo niepokojąca jest **argumentacja szybkiego czasu publikacji**, którą podejmują tak doktoranci, jak i promotorzy wnioskujący o dofinansowanie tych publikacji. Standardowa procedura publikacji wyników badań trwa około roku, a często dłużej. Podejście badacza oczekującego 'natychmiastowej' publikacji tekstu powinno budzić zdziwienie wynikające z nieznamośności etapów procesu publikacyjnego. Innym wytłumaczeniem może być chęć świadomej rezygnacji, bądź dążenia do pominięcia etapu doskonalenia tekstu na podstawie uwag recenzentów.
7. Wątpliwości odnośnie do umiejętności samodzielnego rozwiązania problemu badawczego mogą budzić **wspólne publikacje doktoranta i promotora czy promotora pomocniczego wykazywane w zbiorze artykułów stanowiących osiągnięcie**, szczególnie jeśli dotyczy to wszystkich wskazanych pozycji.
8. **Bulwersujące są koszty publikacji** jednego artykułu. Przykładowa kwota w wysokości około 2200 CHF (~10 700 złotych) jest kwotą netto. W przypadku złożenia zapotrzebowania

405–419, <https://doi.org/10.1093/reseval/rvab020>

<https://academic.oup.com/rev/article/30/3/405/6348133?login=false>

A correction has been published: Research Evaluation, Volume 30, Issue 3, July 2021, Page 420,

<https://doi.org/10.1093/reseval/rvab030>

Komentarz MDPI dot. tego art.: <https://www.mdpi.com/about/announcements/2979>

Copiello, S. (2019), On the skewness of journal self-citations and publisher self-citations: Cues for discussion

from a case study. Learned Publishing, 32: 249-258. <https://doi.org/10.1002/leap.1235>

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/leap.1235>

⁴ Dyskusja na portalu ResearchGate <https://www.researchgate.net/post/What-do-you-think-about-publishing-in-PLOS-ONE>

opiewałoby ono na kwotę brutto około 12 300 złotych (całkowita wartość znana jest dopiero po otrzymaniu faktury, a do kwoty netto należy doliczyć także VAT 23%). Pozwolę sobie zrelatywizować tę kwotę - to połowa rocznego budżetu jednego z największych i najbardziej aktywnych publikacyjnie instytutów w naszej Uczelni.

9. Proszę by swoją postawą Państwo Profesorowie **przekazywali Doktorantom dobry wzór, w jaki sposób powinni uczyć się publikowania, w miejscach bez opłat**, by poznali proces i wysiłek związany z przygotowaniem tekstu, jego poprawą i doskonaleniem, uwzględnianiem uwag recenzentów, a nie przyzwyczajali się **do mechanizmu „płacisz-masz”**.
10. Zachęcam do publikowania w czasopismach, których przypisanie do deklarowanych i ewaluowanych w UEP dyscyplin nie budzi wątpliwości. W innych sytuacjach ważne jest przedstawienie merytorycznego uzasadnienia przypisania osiągnięcia do dyscypliny, jakim nie jest zdawkowe odwołanie się do przekonań autora o większej możliwości upowszechnienia wyników badań.

Drapieżne czasopisma stanowią remedium na zapotrzebowanie badaczy pragnących w krótkim czasie zwiększyć swój dorobek publikacyjny, jak również okazję do zarobku dla ich wydawców. **Jako swój obowiązek postrzegam podjęcie starań, by uchronić przed efektem ich oddziaływania pracowników nauki, a w szczególności doktorantów i młodych adeptów nauki.**

Dziękuję prof. K. Szarzec, Dyrektor Szkoły Doktorskiej za organizację warsztatów i takich przedsięwzięć jak seminarium "**Responsible Research in Business and Management - RRBM on Tour Seminar**"⁵ we współpracy z RRBM oraz członkom Rady Awansów Naukowych UEP za podjęcie dyskusji tego tematu podczas posiedzenia w dniu 11 marca 2022r. **Jednocześnie proszę Państwa Dyrektorów Instytutów o wsparcie w upowszechnianiu zasad dobrych praktyk publikacji wyników badań naukowych wśród pracowników naszej Uczelni.**

Zdecydowanie zachęcam do publikowania w czasopismach, które nie budzą wątpliwości odnośnie do rzetelnego procesu recenzowania i publikowania. W obszarze nauk ekonomicznych i zarządzania szczególnie poważana jest lista czasopism będących w wykazie [Academic Journal Guide](#)⁶ (AJG). Lista ta klasyfikuje czasopisma na 5 kategorii (poziomy 1-4 oraz 4*). Ranking AJG wyróżnia się tym, że nie jest oparty wyłącznie na średniej ważonej danych metrycznych, ale uwzględnia także wyniki konsultacji i oceny ekspertów.

Proszę o promowanie postaw, które byłyby dobrym wzorem dla młodego pokolenia badaczy oraz współpracowników.

/Elżbieta Gołata/

⁵ Więcej informacji na temat seminarium oraz RRBM dostępnych jest na stronie internetowej <https://www.rrbm.network/taking-action/events/online-events/rrbm-on-tour-symposium-poznan/>

⁶ Informacje o wykazie AJG zamieszczone są także na stronie internetowej Biblioteki Głównej: <https://biblioteka.ue.poznan.pl/index.php?go=archiwum032022#a1070>
<https://biblioteka.ue.poznan.pl/index.php?go=publikowanie>